

ኤልያስ — ቁጥር ስምንት

ኢያሪኮ

Jeff Pippenger

2023-10-09

በጥንታዊው ቃል በቃል እስራኤል መጀመሪያ እና እንዲሁም በዘመናዊው መንፈሳዊ እስራኤል መጀመሪያ፣ በቀይ ባሕር መሻገር ጊዜ እና ከዚያም በታላቁ ተስፋ መቁረጥ ወቅት፣ በመጨረሻ ወደ መጨረሻው ፈተና የደረሱ ተከታታይ እየገፉ የሚሄዱ ፈተናዎች ተጀመሩ። በዘንድቀው መጽሐፍ እና በሚለራዊ ታሪክ ውስጥ የዚያ የመጨረሻ ፈተና ውድቀት የምድረ በዳ መቅበዝበዝ መጀመሪያን ያመለክታል።

“አርባ ዓመት ያህል አለማመን፣ ማጉረምረምና ዓመፅ የጥንቱን እስራኤል ከከነዓን ምድር ውጭ አድርጎ አስቀረው። እነዚህ ኃጢአቶች የዘመናዊቱን እስራኤል ወደ ሰማያዊቱ ከነዓን መግባት አዘግይተውታል። በሁለቱም ሁኔታዎች የእግዚአብሔር ተስፋዎች ስሕተት የነበራቸው አልነበረም። በጌታ ሕዝብ ነን ባዮች መካከል ያለው አለማመን፣ ዓለማዊነት፣ ያልተቀደሰ ሕይወት፣ እና ጠብ ነው ለብዙ ዓመታት በዚህ የኃጢአትና የሐዘን ዓለም ውስጥ ያቆየን።”

“እንደ እስራኤል ልጆች ሆነው ስለ አለመታዘዝ በዚህ ዓለም ብዙ ተጨማሪ ዓመታት ልንቆይ ሊገባን ይችላል፤ ነገር ግን ስለ ክርስቶስ ሲባል ሕዝቡ የራሳቸው የተሳሳተ የአካሄድ ውጤት ሆነው የመጡትን ነገሮች በእግዚአብሔር ላይ በመጫን ኃጢአትን በኃጢአት ላይ ማከል የለባቸውም።” Evangelism, 696.

በጥንታዊቷ እስራኤል ታሪክ መጨረሻ፣ እንደ መጀመሪያው ሁሉ፣ ጥንታዊቷ ትክክለኛ እስራኤል ወደ ባቢሎን ምርኮ በመውሰድ የተፈጸመ ቀስ በቀስ የሚገፋ የፈተና ሂደት ነበረ። በዘመናዊቷ መንፈሳዊት እስራኤል መጨረሻም እነርሱ ደግሞ ቀስ በቀስ የሚገፋ የፈተና ሂደት ይጋፈጣሉ። ያ ሂደት የሚያበቃው ላኦዲዎን ያን አድቪንቲስቶች በእሑድ ሕግ ጊዜ በመገልበጣቸው ነው። እንደ ጥንታዊቷ እስራኤል ሁሉ፣ ዘመናዊቷ እስራኤልም ወደ መንፈሳዊት ባቢሎን ምርኮ ትወሰዳለች።

ከ1798 ዓ.ም. በትንቢታዊ ሁኔታ የጀመረውና በ1863 ዓ.ም. በይፋ ያበቃው የሚለራይት እንቅስቃሴ፣ በ1989 የጀመረውንና በሰው ልጆች የምህረት ዘመን መዘጋት እና በክርስቶስ ሁለተኛ ምጽአት የሚያበቃውን የአንድ መቶ አርባ አራት ሺህ እንቅስቃሴ ይወክላል። በሚለራይት እንቅስቃሴ ማብቂያና በሦስተኛው መልአክ ታላቅ እንቅስቃሴ መምጣት መካከል፣ በሕጋዊ መንገድ የተመዘገበችው የሎዶቅያ ሰባተኛ ቀን አድቪንቲስት ቤተ ክርስቲያን ታሪክ አለ።

“በሲና እና በቃይስ መካከል፣ በከነዓን ድንበር አጠገብ፣ የአሥራ አንድ ቀን ጉዞ ብቻ ነበር፤ እና ወደ ውብቲቱ ምድር ፈጥነው የሚገቡበትን ተስፋ በፊታቸው አድርገው፣ ደመናው በመጨረሻ ወደ ፊት ለመንቀሳቀስ ምልክት ሲሰጥ የእስራኤል ሠራዊት ጉዞአቸውን እንደ ገና ጀመሩ። ይህም ከግብፅ በማውጣት ረገድ ለእነርሱ ድንቅ ሥራዎችን አድርጎ ነበር፤ እንግዲህ እርሱን እንደ ሉዓላዊ ገዥነታቸው ለመቀበል በመደበኛ ቃል ኪዳን ከገቡ በኋላ፣ ከልዑልም የተመረጠ ሕዝብ ተብለው ከታወቁ በኋላ፣ አሁን ምንኛ ያሉ በረከቶችን ሊጠብቁ አይችሉም ነበር?” አባቶችና ነቢያት፣ 376።

አጭር ሊሆን የነበረው ጉዞአቸው በእምነት ማጣታቸውና በአለመታዘዛቸው ምክንያት አርባ ዓመት ሆኖ ተራዘመ። ከባርነት የወጡበትን ታላቅ ማዳን መሠረት ያደረገ እምነት ቢገልጡ ኖሮ፣ የርዳኖስን ፈጥነው ተሻግረው ወደ ተስፋይቱ ምድር በገቡ ነበር። ከዚያም በኋላ የመጀመሪያ እንቅፋታቸው ኢያሱ በኋላ የተጋፈጠው ያው እንቅፋት በሆነ ነበር። ከአርባ ዓመት በኋላ፣ ትክክለኛው እስራኤል ምድረ በዳውን ትቶ ወደ

ተስፋይቱ ምድር ገባ፤ ኢያሪኮም የመጀመሪያ እርምጃቸው ነበረች፤ እርሷም ለሚያምን ሁሉ ለመዳን የእግዚአብሔር ኃይል ምልክት ሆና ትቆማለች። ኢያሪኮ ደግሞ የሚለራውያን እንቅስቃሴ በ1863 ሊጋፈጠው የነበረው ሥራ ምልክት ናት፤ እነርሱ ግን ወደ ምድረ በዳ አፈገፈጉ። የኤልያስ ምልክታዊ አቀራረብ ከኢያሪኮ ምልክታዊ አቀራረብ ጋር በቀጥታ የተያያዘ ነው፤ ስለዚህም የኤልያስን ከኢያሪኮ ጋር ያለውን ታሪካዊ ግንኙነት መመልከት ጠቃሚ ነው።

የግምሪም የቀሩት ሥራዎች ያደረገውም ሁሉ፣ ያሳየውም ኃይል፣ በእስራኤል ነገሥታት ዜና መጽሐፍ ላይ አልተጻፈምን? ግምሪም ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፣ በሰማርያም ተቀበረ፤ በእርሱም ፋንታ ልጁ አክአብ ነገሠ። በይሁዳም ንጉሥ በአሳ ሠላሳ ስምንተኛው ዓመት የግምሪ ልጅ አክአብ በእስራኤል ላይ መንገሥ ጀመረ፤ የግምሪም ልጅ አክአብ በሰማርያ በእስራኤል ላይ ሆኖ ሁለት ዓመት ነገሠ። የግምሪም ልጅ አክአብ ከእርሱ በፊት ከነበሩት ሁሉ ይልቅ በእግዚአብሔር ፊት ክፉ አደረገ። በነባጥም ልጅ በኢዮርብዓም ኃጢአት መሄድ እንደ ቀላል ነገር ሳይቈጠርለት፣ የሲዶናውያንን ንጉሥ የኤትባክልን ልጅ ኤልዛቤልን አገባ፤ ሄዶም በዓልን አገለገለ፣ ለእርሱም ሰገደ። በሰማርያም በሠራው በበዓል ቤት ውስጥ ለበዓል መሠዊያ አቆመ። አክአብም የማምለኪያ ዐፀድ ሠራ፤ አክአብም ከእርሱ በፊት ከነበሩት ከእስራኤል ነገሥታት ሁሉ ይልቅ የእስራኤልን አምላክ እግዚአብሔር ያስቈጣ ዘንድ አብዝቶ አደረገ። በዘመኑም ቤቴላዊው ሕክል ኢያሪኮን ሠራ፤ መሠረቷንም በበኩር ልጁ በአቢራም ጣለ፣ በታናሽ ልጁም በሴጉብ በሮቿን ቆመ፤ ይህም እግዚአብሔር በነጭ ልጅ በኢያሱ አፍ እንደ ተናገረው ቃል ነበር። ከገለጻውም ነዋሪዎች የነበረው ቲሽባዊው ኤልያስ ለአክአብ እንዲህ አለው፤ በፊቱ የምቆምበት የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ሕያው እንደ ሆነ፣ በቃሌ ካልሆነ በቀር በእነዚህ ዓመታት ጠልም ሆነ ዝናብ አይሆንም። 1 ነገሥት 16፡27-17፡1።

በቀርማሎስ ተራራ ላይ ኤልያስ ከአክዓብና ከኤልዛቤል አማልክት ጋር ያደረገው ግጭት፣ “ከእርሱ በፊት ከነበሩት የእስራኤል ነገሥታት ሁሉ ይልቅ እግዚአብሔርን አምላክ የእስራኤልን ለቀጣ ያስነሣ የነበረው” የሰሜኑ የእስራኤል መንግሥት ሰባተኛው ንጉሥ በወደቀበት ክህደት ምክንያት ነበር። በዚያ ክፍል ያለው “ማስቈጣት” የሚለው ቃል፣ በዘኑልቀ ምዕራፍ አሥራ አራት በአሥረኛው ፈተና የተወከለውን “የማስቈጣት ቀን” ይጠቅሳል። አክዓብ እግዚአብሔርን ማስቈጣቱ፣ በዘኑልቀ ምዕራፍ አሥራ አራት በአሥሩ ሰለዮች ክፉ ወሬ የተነሣውን ከአሥሩ ፈተናዎች የመጨረሻውን ይወክላል። ስለዚህም፣ ለሚለራዊት እንቅስቃሴ የመጨረሻውን ፈተና እንዲሁም ለአንድ መቶ አርባ አራት ሺህ የመጨረሻውን ፈተና ይወክላል።

ስለዚህ መንፈስ ቅዱስ እንደሚለው፡- “ዛሬ ድምፁን ብትሰሙ፣ በምድረ በዳ በፈተና ቀን እንደ ተደረገው በመናደድ ጊዜ እንዳደረጋችሁት ልባችሁን አታደንድኑ።” ዕብራውያን 3፡7፡8

በአክአብ የተወከለው በትንቢታዊው “የማስቈጣት ቀን” ውስጥ፣ ነቢዩ ኤልያስ ሕዝቡ የሚሳተፉባቸውን ኃጢአቶች እንዲነሱ ካስፈለገ፣ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ፍርዶችን እንዲያመጣ ጸለየ።

ሕዝብ እስራኤል ለእግዚአብሔር ያላቸውን ፍርሃትና ክብር በቀስታ እያጡ መጥተው ነበር፤ እስከዚህም ድረስ በኢያሱ አማካይነት የተናገረው ቃሉ በፊታቸው ክብረት አጥቶ ነበር። “በእርሱም [በአክአብ] ዘመን ቤት-ኤል ሰው ሂኤል ኢያሪኮን ሠራ፤ መሠረቱን በበኩር በአቢራም ላይ ጣለ፣ ደጃቹንም በታናሽ ልጁ በሴጉብ ላይ ቆመ፤ ይህም እግዚአብሔር በነጭ ልጅ በኢያሱ አማካይነት እንደ ተናገረው ቃል ሆነ።”

«እስራኤል በክህደት ሲወድቅ፣ ኤልያስ ግን ታማኝና እውነተኛ የእግዚአብሔር ነቢይ ሆኖ ቀረ። የእርሱ ታማኝ ነፍስ አለማመንና የእምነት ታማኝነት መጥፋት የእስራኤልን ልጆች ከእግዚአብሔር ፈጥኖ ሲለያቸው ባዩ ጊዜ እጅግ ተጨነቀች፣ እናም እግዚአብሔር ሕዝቡን እንዲያድን ጸለየ። ጌታ ኃጢአት የሚሠራውን ሕዝቡን ፈጽሞ እንዳይጥል ለመነው፤ ነገር ግን አስፈላጊ ከሆነ በፍርዶች ወደ ንስሐ እንዲያነቃቸው እና በኃጢአት ከዚያ የበለጠ ጥልቀት እንዳይሄዱ እንዲሁም እርሱን እስከማስቈጣት ድረስ በመድረስ እንዳያጠፋቸው እንደ ሕዝብ አሳሰበ።»

ጌታ በእስራኤል ኃጢአቶች ምክንያት የፍርድን ቃል ወደ አክላብ እንዲያደርስ መልእክቱ ወደ ኤልያስ መጣ። ኤልያስም ወደ አክላብ ቤተ መንግሥት እስኪደርስ ድረስ ቀንና ሌሊት ተጓዘ። መግቢያ እንዲሰጠው አልለመነም፤ በሥርዓትም እስኪያስተዋውቁት ድረስ አልጠበቀም። አክላብ ሳይጠብቀው በድንገት፣ ኤልያስ በነቢያት ዘንድ የተለመደውን ሻካራ ልብስ ለብሶ በሰማርያ ንጉሥ ሬት ይቆማል። ይህ ያለ ግብዣ ድንገተኛ መታየቱን አልተጻደቀም፤ ነገር ግን እጆቹን ወደ ሰማይ አንሥቶ፣ ሰማያትንና ምድርን በፈጠረው ሕያው አምላክ ስም በጽኑ ያረጋግጣል፤ በእስራኤልም ላይ የሚመጣውን ፍርድ ይናገራል፤ “በቃሌ ካልሆነ በቀር፣ በእነዚህ ዓመታት ጠልም ዝናብም አይኖርም።”

“በእስራኤል ኃጢአት ምክንያት ስለ እግዚአብሔር ፍርዶች የተነገረው ይህ አስደንጋጭ ውግዘት በክዱው ንጉሥ ላይ እንደ ነገድጓድ መብረቅ ወረደ። በመደነቅና በሽብር የተመታ የማይንቀሳቀስ የሆነ መሰለ፤ ከድንጋጤውም ሳይመለስ ሳለ፣ ኤልያስ የመልእክቱን ውጤት ለማየት ሳይጠብቅ እንደመጣው በድንገት ጠፋ። ሥራው ከእግዚአብሔር የመጣውን የውድቀት ቃል መናገር ነበር፣ እርሱም ወዲያውኑ ራሱን አስወገደ። ቃሉ ሰማይን መዝገቦች ዘግቶ ነበር፣ እንደገናም ሊከፍታቸው የሚችለው ቁልፍ ቃሉ ብቻ ነበር።” Testimonies, volume 3, 273.

እስራኤል ኢያሱ ከአሕዛብ አሕዛብ ጋር እንዳይተባበሩና ኢያሪኮንም ከቶ እንዳይገነቡ በጥብቅ እንዳዘዘቸው ረስተው ነበር። የኢያሪኮ ጦርነት የእግዚአብሔር ኃይል እጅግ ታላቅ መገለጫና ሕዝቡን ወደ ተስፋይቱ ምድር እንዲመራ የገባው የእግዚአብሔር ተስፋ ምልክት ቢሆንም፣ ከኢያሪኮ ጋር የተያያዙ ኃጢአት፣ ርግማንና ማዳን ደግሞ ነበሩ። ‘ኃጢአቱ’ የኢያሪኮን ባለጠግነትና ተጽእኖ የተመኘው የአካን ኃጢአት ነበር፤ ‘ርግማኑ’ ግን ኢያሪኮን እንደገና በሚገነባ ሰው ሁሉ ላይ ነበረ፤ ጋለሞታይቱ ረዓብ ደግሞ ‘ማዳንን’ ትወክል ነበር። አካን ውብ የባቢሎን ልብስን ፈለገ። አዳምና ሔዋን ኃጢአታቸውን በበለስ ቅጠል ልብስ ለመሸፈን እንደሞከሩ ሁሉ፣ እርሱም ኃጢአቱን መሸሸግ እንደሚችል አሰበ። አካን ኢያሪኮ የምትወክለውን ብልጽግና ፈለገ፣ ከባቢሎንም ጋር ለመተባበር ተመኘ።

ኢያሪኮ የሦስተኛውን መልአክ መልእክት ወደ ዓለም ማድረስ ሥራ እንደ ምልክት ቀርቦአል፤ ነገር ግን ዓለምን ስለ መውደድና በእርስዋ ላይ ስለ መታመን ኃጢአት ማስጠንቀቂያ ይዟል። የኢያሪኮ ምልክት በኢያሪኮ እንደ ገና መገንባት ላይ የተነገረውን እርግማንም ይዟል፤ ረዓብም የሦስተኛው መልአክ ታላቅ ጩኸት ሲታወጅ ከዚያ የሚወጡ ገና በባቢሎን ያሉትን ትወክላለች።

“የኤልያስ ታማኝ ነፍስ እጅግ አዘነች። ቁጣው ተነሣ፣ ለእግዚአብሔርም ክብር ቀናተኛ ሆነ። እስራኤልም በአስፈሪ ክህደት ውስጥ እንደ ተዘፈቀች አየ። እግዚአብሔርም ለእነርሱ ያደረገውን ታላላቅ ነገሮች ሲያስብ፣ በሐዘንና በድንቅ ተሸፈነ። ነገር ግን ይህ ሁሉ በሕዝቡ አብዛኞች ዘንድ ተረስቶ ነበር። ወደ ጌታም ቀርቦ፣ ነፍሱ በሥቃይ ተጨንቃ ሳለች፣ ሕዝቡን ቢሆንም በፍርድ እንኳ እንዲያድናቸው ተማፀነው። ከሰማይም መዝገቦች የሆኑትን ጠልና ዝናብ ከማያመሰግኑት ሕዝቡ እንዲከለክል እግዚአብሔርን ለመነ፤ እንዲሁም ያመፀችው እስራኤል ምድርን ውኃ እንዲያጠጡና እንዲያበለጹጉአት፣ በብዛትም ፍሬ እንድታፈራ እንዲያደርጉ፣ ወደ አማልክቶቻቸው፣ ወደ ወርቅና እንጨትና ድንጋይ ጣዖቶቻቸው፣ ወደ ፀሐይና ጨረቃና ከዋክብት በከንቱ እንዲመለከቱ ነበር። ጌታም ጸሎቱን እንደ ሰማ ለኤልያስ ነገረው፣ እነርሱም በንስሐ ወደ እርሱ እስኪመለሱ ድረስ ጠልና ዝናብ ከሕዝቡ እንደሚከለክል አሳወቀው።”

እግዚአብሔር በሕዝቡ አሳብ ውስጥ እርሱ እንዳይተካ ስሜቶቻቸውን ለማጣመም በእጅጉ ውድና ማራኪ መንገድ የተዘጋጁት ዙሪያቸው ያሉ የጣዖት አምልኮ አሕዛብ ያሏቸው ማራኪ የዛፍ ጥላ መስፈሪያዎችና መቅደሶች፣ ቤተ መቅደሶችና መሠዊያዎች ልባቸውን እንዳያታልሉ ሕዝቡ ከእነርሱ ጋር እንዳይቀላቀል በልዩ ሁኔታ ጠብቆአቸው ነበር።

“የኢያሪኮ ከተማ ለእጅግ የተባባሰ ጣዖት አምልኮ ተሰጥታ ነበር። ነዋሪዎቹ እጅግ ሀብታሞች ነበሩ፤ ነገር ግን እግዚአብሔር የሰጣቸውን ሀብት ሁሉ የአማልክቶቻቸው ስጦታ እንደሆነ ይቆጥሩት ነበር። ወርቅና ብር በብዛት ነበራቸው፤ ነገር ግን ከጥፋት ውኃ በፊት እንደነበሩት ሰዎች ሙሰኞችና ስድብ ተናጋሪዎች ነበሩ። በክፍ ሥራቸውም የሰማይን አምላክ ይሳደቡትና ያስቆጡት ነበር። የእግዚአብሔር ፍርዶች በኢያሪኮ ላይ ተነሡ። እርስዎ ምሽግ ነበረች። ነገር ግን የእግዚአብሔር ሠራዊት አለቃ ራሱ በከተማይቱ ላይ ጥቃት ለመምራት የሰማይን ሠራዊት እየመራ ከሰማይ መጣ። የእግዚአብሔር መላእክት ግዙፎቹን ቅጥሮች ይዘው ወደ ምድር አፈረሱአቸው። እግዚአብሔር የኢያሪኮ ከተማ ርገማን እንድትሆን፣ ከረዓብና ከቤተሰቧ በቀርም ሁሉ እንዲጠፋ አስቀድሞ ተናግሮ ነበር። እነዚህ ግን ረዓብ ለጌታ መልእክተኞች ስለ አደረገችው ሞገስ ይድኑ ነበር። የጌታ ቃል ለሕዝቡ እንዲህ ነበር፡- ‘እናንተም ከተረገመው ነገር ፈጽሞ ራሳችሁን ጠብቁ፤ ከተረገመው ነገር ወስዳችሁ ራሳችሁን እንዳትረገሙ፡ የእስራኤልንም ሰፈር ርገማን እንዳታደርጉትና እንዳታስቸግሩት፡- ‘ኢያሱም በዚያን ጊዜ አማላቸው እንዲህ ሲል፡- ይህችን የኢያሪኮ ከተማ ተነሥቶ በሚሠራት ሰው በእግዚአብሔር ፊት የተረገመ ይሁን፤ መሠረቷን በበጠር ልጁ ላይ ይጥላል፤ በሮቹንም በታናሽ ልጁ ላይ ይቆማል።”

እግዚአብሔር ስለ ኢያሪኮ እጅግ ጥንቃቄ አድርጎ ነበር፤ ሕዝቡ የነዋሪዎቹ አምልኮ ያደረጉትን ነገሮች በመማረክ እንዳይስቱ፣ ልባቸውም ከእግዚአብሔር እንዳይርቅ ነበር። ሕዝቡን በእጅግ ግልጽና ጽኑ ትእዛዛት ጠብቆ ነበር፤ ሆኖም ግን ኢያሱ በአፋ የተላለፈው ከእግዚአብሔር የመጣ የተከበረ ትእዛዝ ሳለ፣ አካን መተላለፍን ደፈረ። ስስቱ እግዚአብሔር እንዳይነካ የከለከለውን መዝገብ እንዲወስድ መራው፤ ምክንያቱም የእግዚአብሔር እርግማን በእነዚያ ላይ ነበረ። እናም በዚህ ሰው ኃጢአት ምክንያት የእግዚአብሔር እስራኤል በጠላቶቻቸው ፊት እንደ ውኃ ደካሞች ሆኑ።

“ኢያሱና የእስራኤል ሽማግሌዎች በታላቅ ጭንቀት ውስጥ ነበሩ። እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ ተቆጥቶ ነበርና፤ በእጅግ ዝቅተኛ ትሕትና በእግዚአብሔር ታቦት ፊት ተጋድመው ነበር። በእግዚአብሔር ፊት ጸለዩ አለቀሱም። እግዚአብሔርም ኢያሱን እንዲህ አለው፡- ‘ተነሣ፤ ስለ ምን እንዲህ በፊትህ ተደፍተህ ትተኛለህ? እስራኤል ኃጢአት ሠርቷል፤ ደግሞም ያዘዘኋቸውን ቃል ኪዳንን ተላልፈዋል፤ እርግማን የተደረገባችንንም ነገር ወስደዋል፤ ደግሞም ሰርቀዋል፤ ደግሞም አታልለዋል፤ እርሱንም ከራሳቸው እቃ መካከል አኑረዋል። ስለዚህ የእስራኤል ልጆች በጠላቶቻቸው ፊት ሊቆሙ አልቻሉም፤ እርግማን የተደረገባቸው ስለሆነ በጠላቶቻቸው ፊት ጀርባቸውን ሰጡ፤ ከመካከላችሁም እርግማን የተደረገባችን ነገር ካለጠፋችሁ በቀር ከእንግዲህ ወዲህ ከእናንተ ጋር አልሆንም።”

“እግዚአብሔር በዚህ ስፍራ ትእዛዛቱን የሚጠብቁ ሕዝቡ ነን በሚሉ መካከል ኃጢአትን እንዴት እንደሚመለከት እንደሚያሳይ ተገልጦልኛል። እንደ ጥንት እስራኤል ሁሉ የኃይሉን ድንቅ መገለጫዎች በማየት በልዩ ሁኔታ የተከበሩ ሰዎች፣ ከዚያም በኋላ እንኳ የእርሱን ግልጽ መመሪያዎች ለመናቅ ቢደፍሩ፣ የቀጣው ተገዥ ይሆናሉ። ሕዝቡን አለመታዘዝና ኃጢአት ለእርሱ እጅግ አስጸያፊ እንደሆኑ፣ ቀላል ተደርገውም እንዳይቆጠሩ ሊያስተምራቸው ይፈልጋል።” Testimonies, volume 3, 263, 264.

የኢያሪኮ ታሪክ በክፍ እና ባለጠጋ ከተማ የሚታየውን ኃይልና ክብር እንዳይታመኑ የሚያስጠነቅቅ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት “ከተማ” መንግሥትን ያመለክታል፤ አካንም የባቢሎን ልብስ ወሰደ። ልብስ በትንቢታዊ ምልክት ባህርይን ይወክላል፤ ስለዚህ “በመጨረሻዎቹ ቀናት” አካን የባቢሎንን ልብስ መደበቁ የመንፈሳዊ ባቢሎንን ባህርይ ለመያዝ የተሰወረ ምኞትን ይወክላል። የመንፈሳዊ ባቢሎን ባህርይ ወይም ምስል ቤተ ክርስቲያንና መንግሥትን በአንድ ሲያሰባስብ ዩናይትድ ስቴትስ የሚመኘው ይህንኑ ነው።

ከሚለራይት እንቅስቃሴ ወጣቶች ወደ ውስጣዊ ጦርነቱ ለሰልፍ እንዲጠሩ የሚችል እድል ፊት ለፊት ሲቆሙ፣ እንዲሁም የድርጅት አስፈላጊነትን ሲገነዘቡ፣ የእንቅስቃሴው መሪዎች ፈጽሞ ሊተባበሩባት ካልነበረባት ባለጠጋ ሀገር ጋር በሕጋዊ መንገድ ተያይዘው ሆኑ። እንኳን የዚያ ባለጠጋ ሀገር ሕገ መንግሥት እንኳ ቤተ ክርስቲያን ከመንግሥት ጋር እንድትያያዝ አስፈላጊ እንዳልነበረ ይገልጥ ነበር። በሚለራይት ዘመን

የነበሩ አንዳንድ ሃይማኖታዊ ድርጅቶች ዛሬም አሉ፤ ከእነዚህም አንዳንዶቹ ከዩናይትድ ስቴትስ መንግሥት ጋር ወደዚህ ዓይነቱ ሕጋዊ ግንኙነት ፈጽሞ አልገቡም፤ እነርሱም ይህን ግንኙነት እንዳያቋቁሙ ያደረጉት ምርጫ የየራሳቸውን ቤተ ክርስቲያናት ለማደራጀት በማንኛውም መንገድ አላገዳቸውም።

ከኢያሱ የኢያሪኮን ውጊያ ከተዋጋ ረጅም ጊዜ በኋላ፣ በአክላብ ዘመን፣ የአካን ክህደትና የኢያሪኮ ጥፋት ሁሉ የሚሰጡት ማስጠንቀቂያዎች በእግዚአብሔር ከእምነት የራቀ ሕዝብ ዘንድ ተረስተው ነበር። ኤልያስም ሕዝቡ ወደ ንስሐ እንዲመለሱ ለማድረግ፣ አስፈላጊ ቢሆን ፍርዶቹ እንዲፈጸሙ ለእግዚአብሔር ጸለዩ። ሚልክያስ የብሉይ ኪዳንን የመጨረሻ ቃላት ሲመዘግብ፣ የተስፋው ቃል ጌታ ዓለምን በእርግጥን በመምታቱ አውድ ውስጥ ተቀምጦ ነው። ከኢያሪኮ ጋር የተያያዘው እርግጥን፣ ኢያሪኮን እንደገና በሚሠራ ማንኛውም ሰው ላይ ነበር። እርግጥን እንደ አካን፣ ከኢያሪኮ ጋር በተያያዘው ባለጠግነትና ብልጽግና ላይ መታመንን በሚመኙ ሁሉ ላይ ነበር። የአካን “ኃጢአት” የባቢሎናዊውን ልብስ ለመልበስ የሚሻ የተሰወረና ያልተቀደሰ የውስጥ ምቹትን ይወክላል። “እርግጥን” ግን እነዚያን የውስጥ ምቹቶች በተግባር ለመፈጸም በሚደረገው ሥራ ላይ ነበር።

የሚለር መልእክት ለዘመኑ የኤልያስ መልእክት ነበረ፣ የእርስ በርስ ጦርነቱም ከኤልያስ መልእክት ጋር የሚታጀቡትን ፍርዶች ይወክል ነበር። በ1863 በእርስ በርስ ጦርነቱ መካከል፣ ሚሊራዊ አድቪንቲዝም ኢያሪኮን እንደገና ሠራ፤ ይህም ኢያሪኮን እንደገና በሚሠራ ማንኛውም ሰው ላይ የኢያሱ እርግጥን እንዴት እንደሚፈጸም በዝርዝር እንደሚመሰክር ነው።

ኢያሱም በዚያን ጊዜ እንዲህ ብሎ አማለዳቸው፤ ይህችን የኢያሪኮን ከተማ ተነሥቶ የሚሠራ ሰው በእግዚአብሔር ፊት የተረገመ ይሁን፤ መሠረቷን በበኩር ልጁ ይጥላል፤ በታናሽ ልጁም በሮቹን ያቆማል። ኢያሱ 6፡26።

“አስማለ” የሚለው ቃል በኢያሱ ትእዛዝ ውስጥ በአንድነት መሐላና እርግጥን ነው። የኢያሱን ትእዛዝ ብትጥሱ እርጉማን ናችሁ፤ መሐላውንም ብትጠብቁ ብጹዓን ናችሁ። “አስማለ” ተብሎ የተተረጎመው ቃል በዘሌዋውያን ሃያ ስድስት ውስጥ “ሰባት ጊዜ” ተብሎ ደግሞ ተተርጉሟል። ዳንኤል በዘጠነኛው ምዕራፍ እንደሚገልጸው፣ የሙሴ መሐላና እርግጥን ከኢያሪኮ መልሶ መገንባት ጋር የተያያዘ ነው።

አዎን፣ እስራኤል ሁሉ ቃልህን አፍርሶአል፤ ድምፅህንም እንዳይታዘዝ ፈቀቅ ብሎአል፤ ስለዚህ በእኛ ላይ እርግጥን ፈሰሶአል፤ በእግዚአብሔርም ባሪያ በሙሴ ሕግ የተጻፈው መሐላ ደግሞ፣ በእርሱ ላይ ስለ በደልን። ዳንኤል 9፡11።

እህት ዋይት እንዲህ አለች፡- “እግዚአብሔር ስለ ኢያሪኮ ጉዳይ እጅግ ጥንቃቄ ያደረገ ነበር፤ ይህም ሕዝቡ የከተማይቱ ነዋሪዎች ያመለኩአቸውን ነገሮች እንዳይማርኩ እና ልባቸውም ከእግዚአብሔር እንዳይራቅ ነበር።” እግዚአብሔር የኢያሪኮን ጥፋት በመፈጸም እጅግ ጥንቃቄ ያደረገ ነበር፤ ስለዚህም በአካን የተወከለውን ማስጠንቀቂያ በመመዝገብ ደግሞ እጅግ ጥንቃቄ አድርጓል። ኢያሪኮን እንደገና ከመገንባት ጋር የተያያዘውን እርግጥን በመመዝገብም ጥንቃቄ አድርጓል፤ እንዲሁም ቅጥሮቹን ለማፍረስ የተጠቀመባቸውን መለኮታዊ ስልቶች በመግለጽ ደግሞ ጥንቃቄ አድርጓል።

በእርግጥ የኢያሪኮን ቅጥሮች እንዲፈረሱ መላእክትን ያዘዘ እርሱ ኢያሱስ ነበር፤ እንደ እግዚአብሔር ሠራዊት አለቃም ሆኖ። በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ በአጋጣሚ የሚደረግ ምንም ነገር የለም፤ ነገር ግን በዚህ ሁኔታ ነቢይቱ “እግዚአብሔር ስለ ኢያሪኮ እጅግ ትክክለኛ ነበር” ብላ ትነግረናለች። ታቦቱ ለሰባት ቀን በከተማይቱ ዙሪያ ተሸከመ፤ በትንቢትም አንድ ቀን አንድ ዓመት ነው። ይህ መርህ በምድረ በዳ የአርባ ዓመት መንከራተታቸው መጀመሪያ ላይ ተመዝግቦ ነበር፤ በእነዚያም አርባ ዓመታት መጨረሻ ኢያሪኮን ለሰባት ቀን ከበው ዞሩ።

ምድሪቱን የሰለጠነባቸውን የቀኖቹን ቁጥር መሠረት በማድረግ፣ አርባ ቀን—ለእያንዳንዱ ቀን አንድ ዓመት እንደሚቆጠር—ኃጢአታችሁን አርባ ዓመት ትሸከማላችሁ። ቃሌንም መመለሴን ታውቃላችሁ። ዘኁልቀ 14፡34።

ሰባት ቀናት ታቦቱ በከተማይቱ ዙሪያ ተሸከመ፤ በሰባተኛውም ቀን “ሰባት ጊዜ” በከተማይቱ ዙሪያ ተዘረ። ይህ ኢያሪኮ ከሙሴ መሐለ “ሰባት ጊዜ” ጋር የተያያዘች መሆኗን የሚያሳዩ ሁለት ትንቢታዊ ምስክሮችን ይሰጣል። የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ሕዝብ ካህናት ናቸው። ሰባትም ካህናት ሰባት መለኮቶችን ነፋ።

እናንተ ደግሞ እንደ ሕያዋን ድንጋዮች ሆናችሁ። በኢየሱስ ክርስቶስ የሚቀርቡ ለእግዚአብሔር ተቀባይነት ያላቸውን መንፈሳዊ መሥዋዕቶች ታቀርቡ ዘንድ፣ መንፈሳዊ ቤት፣ ቅዱስ ክህነት ለመሆን ትሠራላችሁ። 1 ጴጥሮስ 2፡5።

ቀንደ መለኮት በተገኘበት ዐውድ መሠረት ወይም የማስጠንቀቂያ መልእክት፣ ወይም ፍርድ፣ ወይም ወደ ቅዱስ ጉባኤ የሚጠራ ጥሪ ይወክላል። በመጨረሻዎቹ ዘመናት መለኮት በጠባቂዎች ሊነፋ ይገባል፤ እንዲሁም በሚለራውያን በታሪካቸው እንደ ተነፋው ነው። ካህናቱ በጽዮን ቅጥሮች ላይ ያሉትን ጠባቂዎች ይወክላሉ፤ እነርሱም መለኮት እየነፋ የሚመጣውን ፍርድ ለእግዚአብሔር ሕዝብ ያስጠነቅቃሉ። በተመሳሳይም እነዚያኑ ሰዎች ወደ ቅዱስ ጉባኤ ይጠራሉ።

በጽዮን መለኮትን ንፋ፣ በቅዱስ ተራራዬም ማንቂያን አሰሙ፤ የምድርም ነዋሪዎች ሁሉ ይንቀጠቀጡ፤ የእግዚአብሔር ቀን ይመጣልና፣ ቅርብም ሆኖአልና ... በጽዮን መለኮትን ንፋ፣ ጸምን ቀድሱ፣ የተቀደሰ ጉባኤን ጥሩ፤ ሕዝቡን ሰብስቡ፣ ማኅበሩን ቀድሱ፣ ሽማግሌዎቹን አሰባስቡ፣ ሕፃናትንና ጡት የሚጠቡትን ሰብስቡ፤ ሙሽራው ከቤተ ሙሽራው ይውጣ፣ ሙሽራቱም ከውስጥ ቤቷ። ካህናቱ፣ የእግዚአብሔር አገልጋዮች፣ በረንዳውና በመሠዊያው መካከል ያልቅሱ፤ እንዲሁም ይበሉ፡- አቤቱ፣ ሕዝብህን ማር፣ አሕዛብም እንዳይገዙባቸው ርስትህን ለስድብ አትስጥ፤ በአሕዛብስ መካከል፡- አምላካቸው የት ነው? ለምን ይባላል? ኢዮኤል 2፡1፣ 15-17።

የመለኮት መልእክት የኤልያስ መልእክት ነው። በኢየሱስ ምዕራፍ ስድስት ውስጥ “ሰባት” የሚለው ቃል የተጠቀመባቸው ልዩ ልዩ አጠቃቀሞች ሁሉ፣ በዘሌዋውያን ሀያ ስድስት ውስጥ “ሰባት ጊዜ” ተብሎ የተተረጎመው ቃል ወይም ከዚያ ቃል የተዘመደ ቅርጽ ነው። ነገር ግን በሎዶቅያ ያሉ ሥነ-መለኮት ምሁራን የሚያቀርቡት የተረት ወጥ፣ በዘሌዋውያን ሀያ ስድስት “ሰባት ጊዜ” ተብሎ የተተረጎመው ቃል የኃይል ሙላት ብቻን ወይም ፍጹምነትን ወይም ሚላር “ሰባት ጊዜ” ተብሎ ለተተረጎመው ቃል ቁጥራዊ እሴት በመስጠቱ ትክክል ነበር የሚለውን ለመካድ የሚያቀርቡት ሌላ የሞኝነት ልዩነት መሆኑን ይናገራሉ። ካህናቱ ሕዝቡን በከተማይቱ ዙሪያ ሰባት ጊዜ መሩላቸው፤ በኢያሪኮ ዙሪያ በሙሉ ወይም በፍጹም አላዘሩላቸውም። “ሰባት ጊዜ” ተብሎ የተተረጎመው ቃል ቁጥራዊ እሴትን ይወክላል!

በኢያሪኮ፣ ሕዝቡ በጮኹ ጊዜ፣ ይህ በዳንኤል ምዕራፍ ሁለት ውስጥ ከተራራው ያለ እጅ የተቆረጡትን አንድ መቶ አርባ አራት ሺህ የሚያመለክተው፣ ምስሉን የሚመቱትንና የሚሰብሩትን ታላቅ ጩኸት ይወክል ነበር።

በእነዚህም ነገሥታት ዘመን የሰማይ አምላክ ፈጽሞ የማይፈርስ መንግሥት ያቆማል፤ መንግሥቱም ለሌላ ሕዝብ አይተውም፤ ነገር ግን እነዚህን መንግሥታት ሁሉ ይቀጠቅጣል ያጠፋቸውማል፣ እርሱም ለዘላለም ይኖራል። ድንጋዩ ያለ እጅ ከተራራ እንደ ተቆረጠ፣ ብረቱንና ናሱን፣ ሽክለውንና ብሩን፣ ወርቁንም እንደ ቀጠቀጠ እንዳየህ፣ ታላቁ አምላክ ወደ ፊት የሚሆነውን ለንጉሡ አሳውቆአል፤ ሕልሙም እውነተኛ ነው፣ ትርጓሜውም የታመነ ነው። ዳንኤል 2፡44-45።

እግዚአብሔር በኢያሪኮ ውስጥ የተገኙትን ውድ ማዕድናት ወርቅ፣ ብር፣ ናስና ብረት መሆናቸውን በጥንቃቄ ዘርዘሮ ገለጠ። በትንቢታዊ አነጋገር ሸክላ በረዓብ እንደ ተመሰለች የእግዚአብሔርን ሕዝብ ይወክላል።

ኢያሪኮም በአንድ መቶ አርባ አራት ሺህ ታላቅ ጩኸት ዘመን የምድራዊ መንግሥታት ሁሉ ፍጻሜን ይወክላል።

ነገር ግን ብሩና ወርቁ ሁሉ፣ እንዲሁም የናስና የብረት ዕቃዎች ሁሉ ለእግዚአብሔር የተቀደሱ ናቸው፤ ወደ እግዚአብሔር መዝገብ ይገባሉ። ኢያሱ 6፡19።

ኢያሪኮ የተስፋይቱን ምድር የመውረስ ሥራ ይወክላል፤ ይህም የሦስተኛው መልአክ ኃይል እንቅስቃሴ ሥራ ምሳሌ ነው። ያ ሥራ ማስጠንቀቂያን፣ እርግማንን፣ እንዲሁም በጋለሞታይቱ ረዓብ የተወከሉትን ከክህነት ውጭ ያሉትን ማዳን ያካትታል።

የኢያሱ ትንቢታዊ “እርግማን” በኋላ በአክሐብና በኤልያስ ዘመን ተፈጸመ። በኢያሪኮን እንደ ገና በመሥራት ላይ የተነገረው እርግማን ይህን የተወሰነ ትንቢት ይዟል፤ ይህን የሚፈጽም ሰው የኢያሪኮን በሮች በሚቆምበት ጊዜ ታናሽ ልጁን ያጣል፣ መሠረቶቻችንም በሚጥልበት ጊዜ በኩር ልጁን ያጣል። በኤልያስ ዘመን ቤቴላዊው ሂኤል ያንን ትንቢት ፈጸመ፤ በሮቻችንም በቆመ ጊዜ ታናሽ ልጁ ሞተ፣ መሠረቶቻችንም በጣለ ጊዜ በኩር ልጁ ሞተ። ከኤልያስ መልእክት ጋር የተያያዘው “እርግማን” በኢያሪኮን እንደ ገና በመሥራት ሥራ ተወክሎ ነበር።

እነሆ፣ የእግዚአብሔር ታላቅና የሚያስፈራ ቀን ከመምጣቱ በፊት ነቢዩ ኤልያስን እልክላችኋለሁ፤ እርሱም እኔ መጥቼ ምድርን በእርግማን እንዳልመታት፣ የአባቶችን ልብ ወደ ልጆች፣ የልጆችንም ልብ ወደ አባቶቻቸው ይመልሳል። ሚልክያስ 4፡5-6።

የሚለራዊት ታሪክ እርግማን፣ ከሚለር የኤልያስ መልእክት ጋር የተያያዘው፣ በኢያሱ አስቀድሞ ተነግሮ በኤልያስና በአክዓብ ዘመን ተፈጸመ።

በእርሱም ዘመን ቤቴላዊው ሕያል ኢያሪኮን ሠራ፤ መሠረቷን በበኩር ልጁ በአቢራም ላይ ጣለ፣ በሮቻችንም በታናሽ ልጁ በሰጉብ ላይ አቆመ፤ ይህም በኖን ልጅ በኢያሱ አማካይነት እግዚአብሔር እንደ ተናገረው ቃል ሆነ። 1 ነገሥት 16፡34።

የኢያሪኮን ዳግመኛ መሥራት ላይ ያለው እርግማን፣ እግዚአብሔር የኢያሪኮን ቅጥሮች በማፍረስ የገለጠው የኃይሉ መገለጥ ከእርሱ ሊለይ አይችልም። እህት ዋይት እንዲህ አለች፡- “እርሱ በተለይ የኃይሉን ድንቅ መገለጦች እንዲመለከቱ ያከበራቸው እነዚያ፣ እንደ ጥንቱ እስራኤል ሆነው፣ ያኔም ቢሆን የእርሱን ግልጽ መመሪያዎች ለመናቅ የሚደፍሩ ከሆነ፣ የቀጣው ተገዥዎች ይሆናሉ።” ሚለራውያን ከእኩለ ሌሊት ጩኸት ጋር የተባበረውን የእግዚአብሔር ኃይል መገለጥ ገና እንደተካፈሉ ነበር፤ ሆኖም ዳንኤል ደግሞ የሙሴ እርግማን መሆኑን የሚለየውን የሰባቱን ዘመናት የሙሴን መሐላ አልተቀበሉም።

በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ ስሞች የባሕርይ ምልክት ናቸው፤ ኢያሪኮን እንደገና ያነጸው ሰው ስም፣ እንዲሁም የበኩር ልጁና የታናሽ ልጁ ስሞች እጅግ ገላጭ ናቸው። ሂኤል ማለት “ሕያው የኃይል አምላክ” ማለት ሲሆን፣ ሂኤል የሕያው አምላክ ተከታይ እንደነበረ ያመለክታል። ቤተልአዊ ተብሎ መጠራቱ ከቤተ ክርስቲያን ጋር ያለውን መለያ ያሳያል። የበኩር ልጁ አቢራም ማለት ከፍ ከፍ የሆነ አባት ማለት ነው፤ በማለትም የተከበረና ከፍ የተደረገ። የታናሽ ልጁ ሰጉብ ማለት ከፍ ያለ፣ እንዲሁም ከፍ ማድረግና ከፍ ከፍ ማለት ነው። እነዚህ ሦስቱ ስሞች ሁሉ የእግዚአብሔር ባሕርይ ክፍሎችን ይወክላሉ፤ ነገር ግን በፈጸሙት ትንቢት አውድ ውስጥ፣ ኢያሪኮን ያዋረደውን ሁሉን የሚችል አምላክ በላይ ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግና የሚያከብር ሰውን ይወክላሉ። በትንቢት “በር” ቤተ ክርስቲያንን ይወክላል።

“ለትሑትና ለሚያምን ነፍስ፣ በምድር ላይ ያለው የእግዚአብሔር ቤት የሰማይ ደጅ ነው። የምስጋና መዝሙር፣ ጸሎት፣ በክርስቶስ ተወካዮች የሚነገሩ ቃላት፣ ሕዝብን ለላይኛይቱ ቤተ ክርስቲያን፣ ለዚያ ከፍ ላለ አምልኮ ለማዘጋጀት እግዚአብሔር የሾማቸው መሣሪያዎች ናቸው፤ ወደዚያም የሚያረክስ

ምንም ነገር ሊገባ አይችልም።” Testimonies, volume 5, 491.

የቤተ ክርስቲያንን ሥራ ለመጀመር የተደረገው ጅምር በ1860 ዓ.ም. እንደነበረ፣ እንደ አርተር ዋይት፣ የኤሊን ዋይት የልጅ ልጅ፣ ያሉ የአድቪንቲስት ታሪክ ጸሐፊዎች መስክረዋል።

ምንም እንኳን ኤሊን ዋይት በቤተ ክርስቲያን ሥራ አስተዳደር ውስጥ ሥርዓት እንዳስፈለገ በስፋት ጽፋና አሳትማ ነበር (Early Writings, 97–104 ይመልከቱ)፣ እንዲሁም ጄምስ ዋይት ይህን አስፈላጊነት በንግግሮችና በReview ጽሑፎች አማካይነት በአማኞች ፊት ያለማቋረጥ ሲያቀርብ ቢኖርም፣ ቤተ ክርስቲያን ለመንቀሳቀስ ዝግ ነበረ። በአጠቃላይ ቃላት የቀረበው ነገር በጥሩ ሁኔታ ተቀበለ፤ ነገር ግን ይህን ወደ ገንቢ ነገር ለመተርጎም በደረሰ ጊዜ መቃወምና ተቃውሞ ተነሣ። በየካቲት ወር የወጡት የጄምስ ዋይት አጫጭር ጽሑፎች ከድልድይ የተኙትን ጥቂቶች አይደሉም ያስነቁ፤ አሁንም ብዙ ነገር እየተነገረ ነበር።

“ጄ. ኤን. ሎፍቦርው፣ በሚሺጋን ከዋይት ጋር ሲሠራ፣ መጀመሪያ ምላሽ የሰጠ ሰው ነበር። ቃላቱ አዎንታዊ ነበሩ፣ ነገር ግን መከላከያ በሚያደርግ መንገድ፡-”

“አንዱ እንዲህ ይላል፡- ንብረትን በሕግ ለመያዝ በተደራጀ መልኩ ብትቆሙ፣ የባቢሎን አካል ትሆናላችሁ። አይደለም፤ እኛ ንብረታችንን በሕግ ማስጠበቅ በምንችልበት ሁኔታ ላይ መሆናችንና ሃይማኖታዊ አመለካከቶቻችንን ለመጠበቅና ለማስፈጸም ሕግን መጠቀማችን መካከል እጅግ ታላቅ ልዩነት እንዳለ አስተውላለሁ። የቤተ ክርስቲያንን ንብረት መጠበቅ ስህተት ከሆነ፣ ለግለሰቦች በሕጋዊ መንገድ ማንኛውንም ንብረት መያዝ ለምን ስህተት አይሆንም?—Review and Herald, March 8, 1860.”

ጄምስ ዋይት በReview ውስጥ ያቀረበውን መግለጫ በማጠናቀቅ፣ የማተሚያ ሥራዎች ድርጅታዊ መዋቅር እንዲኖራቸው ያለውን አስፈላጊነት ለቤተ ክርስቲያን በማቅረብ እንዲህ ያሉ ቃላትን ተናገረ፡- “ማንኛውም ሰው በምክሮቻችን ላይ የሚቃወም ካለ፣ እኛ እንደ ሕዝብ ልንሠራበት የምንችል እቅድ በጽሑፍ እንዲያቀርብ ይፈቅድ?”—Ibid., February 23, 1860. በውጭ መስክ እየሠራ ምላሽ ለመስጠት የተነሣ የመጀመሪያው አገልጋይ የReview ጽኑ የደብዳቤ አርታዲ የነበረው አር. ኤፍ. ኮትሬል ነበር። ያቀረበው አስቸኳይ ምላሽ በግልጽ ሁኔታ አሉታዊ ነበር፡-

“ወንድም ዋይት የቤተ ክርስቲያንን ንብረት ለማስጠበቅ ስላቀረበው ሐሳብ ወንድሞች እንዲናገሩ ጠይቋል። በዚህ አስተያየት ምን ዓይነት እርምጃ ሊወስድ እንደሚፈልግ በትክክል አላውቅም፤ ነገር ግን በሕግ መሠረት እንደ ሃይማኖታዊ አካል ለመመዝገብ መሆኑን እገነዘባለሁ። ለእኔ ግን፣ ይህ ‘ለራሳችን ስም ማድረግ’ እንደሚሆን ስለማስብ፣ የተሳሳተ ነገር ይሆናል፤ ምክንያቱም ይህ በባቢሎን መሠረት ላይ የሚገኝ ነገር ነው። እግዚአብሔርም ይህን እንደማያጸድቀው አስባለሁ።—Ibid., መጋቢት 22, 1860።” አርተር ዋይት፣ ኤሊን ጄ. ዋይት፣ ቅጽ 1፣ 420, 421።

ጄምስ ዋይት በ1860 ቤተ ክርስቲያን ለመሆን ያደረገውን ጥረት ጀመረ፣ እና ቤተ ክርስቲያን “በር” በሚል ይወከላል። ኤሊን ዋይት ስለ 1860 ዓመት ይህን ትናገራለች።

«በ1860 ሞት ደጃፋችንን አልፎ ገባ፣ ከቤተሰቦችንም የዘር ሐረግ ዛፍ ታናሹን ቅርንጫፍ ሰበረ። ትንሹ ኸርበርት፣ በሴፕቴምበር 20፣ 1860 የተወለደው፣ በዚያው ዓመት ዲሴምበር 14 ሞተ።» Testimonies, volume 1, 103.

በ1863 ዓ.ም. ነጮች ደግሞ የበኩር ልጃቸውን አጡ። ከተጨማሪ ሰውነቱ ከተሞቀ በኋላ፣ የጨርቅ ሰንጠረዦች የተዘጋጁበት ክፍል ውስጥ ገብቶ፣ ለሰንጠረዦች ዝግጅት የሚያገለግሉ እርጥብ ጨርቆች ላይ ተኛ። የ1843 እና የ1850 ሰንጠረዦች የሚለራውያን እንቅስቃሴ መሠረቶችን ይወክላሉ። በ1863

የተዘጋጀው ሰንጠረዥ ግን፣ ቀደም ሲል በሁለቱ የዕንባቆም ጽላቶች ላይ እንደ ተወከለው የዘሌዋውያን ሃያ ስድስት “ሰባቱ ዘመናት” እንደ ተጣሉ ያሳያል። እርሱም ሐሰተኛ መሠረታዊ መልእክትን ያቀርባል።

በዓርብ፣ ኖቬምበር 27፣ [1863] ወላጆቹ ወደ ቶፕሻም በደረሱ ጊዜ፣ ሦስቱ ወንዶች ልጆቻቸውና አዴሊያ በጣቢያው እየጠበቁቸው አገኙቸው። ሁሉም በጤና ጥሩ ያሉ ይመስሉ ነበር፤ ከሄንሪ በቀር፣ እርሱ ግን ጉንፋን ይዘት ነበር። ነገር ግን በሚቀጥለው ማክሰኞ፣ ዲሴምበር 1፣ ሄንሪ በሰንባ ምች እጅግ ታመመ። ከብዙ ዓመታት በኋላ ታናሽ ወንድሙ ዊሊ ታሪኩን እንደገና አቀረበ፡-

“ወላጆቻቸው በሌሎች ጊዜ፣ ሄንሪና ኤድሰን በወንድም ሃውላንድ እንክብካቤ ሥር፣ ለሸያጭ ዝግጁ እንዲሆኑ ሠንጠረዦቹን በጨርቅ ላይ በመለጠፍ በትጋት ተጠምደው ነበር። ከሃውላንድ ቤት አንድ ብሎክ ያህል ርቀት ላይ በተከራይ የሱቅ ሕንፃ ውስጥ ይሠሩ ነበር። በመጨረሻም ሠንጠረዦች ከበስተን እስኪለኩላቸው ሲጠብቁ ለጥቂት ቀናት እረፍት አገኙ።... ከወንዙ ዳር ረጅም ጉዞ ተመልሶ፣ እርሱ [ሄንሪ] ሳያስብ ለወረቀት ሠንጠረዦቹ ድጋፍ ለመሆን የሚያገለግሉ ጥቂት እርጥብ ጨርቆች ላይ ተኝቶ እንቅልፍ ወሰደ። ቀዝቃዛ ነፋስ ከተከፈተ መስኮት እየነፈሰ ወደ ውስጥ ይገባ ነበር። ይህ ያልተጠነቀቀ አድራጎት ከባድ ጉንፋን አስከተለ።” አርተር ዋይት፣ Ellen G. White፣ ቅጽ 2፣ 70።

በ1863 ዓ.ም. የሚለራውያን እንቅስቃሴ፣ ቤተ ክርስቲያን በመመሥረትና በሁለቱ የእንባቆም ጽላቶች ላይ የተወከሉትን መሠረታዊ እውነቶች በመጣል ተፈጻሚ። ዋናው መሪ፣ በቤቴላዊው ሕዴል እንደ ተምሳሌት የተገለጸው፣ በ1860 በሮቹን የመቆም ሥራ ጀምሮ ስለዚህም የመጨረሻ ልጁን አጥቶ ነበር። በ1863 ዓ.ም. የሐሰት ሰንጠረዦች፣ የሕዴል በኩር ልጅ እንቅልፍ ያንቀላፋበት የዕረፍት ስፍራ ሆኑ። ብርድ ነካው እና በዚያው ዓመት ሞተ። ሞቱም በዚያን ጊዜ በሚዘጋጁት ሰንጠረዦች ላይ ከመተኛቱ ጋር በቀጥታ የተያያዘ ነበር። ነገር ግን በ1863 ዓ.ም. ሲዘጋጁ የነበረው ሰንጠረዥ፣ በሚለር የተወከለው ኤልያስ ያቆመው መሠረት የሐሰት ቅጂ ነበር።

ኢያሱ ኢያሪኮን ዳግመኛ እንዳይሠሩ የሰጠው ትእዛዝ “አስማረ” በሚለው ቃል ተገልጦ ነበር። ይህ ቃል መሐላንና እርግማንን ይወክላል፤ እንዲሁም በዘሌዋውያን ሃያ ስድስት ውስጥ “ሰባት ጊዜ” ተብሎ የተተረጎመው ቃል ይህው ነው። ይህ ከኤልያስ መልእክት ጋር የሚሄደው እርግማን ነው፤ ያም እርግማን በ1860 እና በ1863 ዓ.ም. ሚላራዊ አድቪንቲዥም ሕጋዊ ቤተ ክርስቲያን በመመሥረት እና የሚለርን የመሰናከያ ድንጋይ በመቃወም ኢያሪኮን እንደገና በሠራ ጊዜ ተፈጻሚ። ሕዴል የቤተ-ኤል ሰው ነበር፤ ስለዚህም በትንቢታዊ ሁኔታ ሕዴል ኢያሪኮን እንደገና የሠራው ሥራ ቤተ ክርስቲያን የመገንባት ሥራ መሆኑን ያሳያል።

የኢያሱ “እርግማን” ተነገረው ከኢያሪኮ ሰልፍ ታሪክ ጋር ተያይዞ ነበር፤ ይህም ሰልፍ “ሰባት ጊዜ” ብሎ ደጋግሞ ሳይጠቀስ ሊነገር የማይችል ነው።

በ1863 ዓ.ም.፣ በኤልያስ እንደ ቀረበው እና በዊልያም ሚላር እንደ ተወከለው የሙሴ መልእክት ወይም “መሐላ” እርግማንን አመጣ። የሙሴ መልእክትም ሆነ የኤልያስ ሥራ ተቀባይነት አላገኘም። ኤልያስ በ1989 ተመለሰ፣ ነገር ግን ከሙሴ ጋር እንደገና አልተገናኘም እስከ ሴፕቴምበር 11፣ 2001 በኋላ ድረስ። ያ መረጃ ገና ሊከላከል ይገባል፣ ነገር ግን ፍጹም የማያስጠራጥር ነው።

“ያልተቀደሱ አገልጋዮች ራሳቸውን በእግዚአብሔር ላይ እያሰለፉ ናቸው። ክርስቶስንና የዚህን ዓለም አምላክ በአንድ ትንፋሽ እያመሰገኑ ናቸው። በስም ክርስቶስን እንደሚቀበሉ ቢያውጁም፣ በርባንን ይቀበላሉ፤ በተግባራቸውም፣ ‘ይህን ሰው አይደለም፣ ነገር ግን በርባንን’ ይላሉ። እነዚህን መስመሮች የሚያነብ ሁሉ ይጠንቀቅ። ሰይጣን ሊያደርግ ስለሚችለው ነገር ትምክህቱን አድርጓል። ክርስቶስ በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ እንዲኖር የጸለየውን አንድነት ለማፍረስ እንደሚችል ያስባል። ‘እውጣለሁ፣ የምችላቸውንም ለማታለል የሐሰት መንፈስ እሆናለሁ፤ እንዲነቅፉ፣ እንዲፈረዱ፣ እንዲያጣምሙም

አደርጋለሁ' ይላል። ታላቅ ብርሃን፣ ታላቅ ማስረጃ ያገኘች ቤተ ክርስቲያን የማታለልና የሐሰት ምስክር ልጅን እንድትቀበል ከፈቀደች፣ ያች ቤተ ክርስቲያን ጌታ የላከውን መልእክት ትጥላለች፣ ከሁሉ ይልቅ ምክንያት የሌላቸውን አቤቱታዎችና የሐሰት ግምቶችን እንዲሁም የሐሰት ንድፈ ሐሳቦችን ትቀበላለች። ሰይጣን በስንፍናቸው ይስቃል፣ ምክንያቱም እውነት ምን እንደሆነ ያውቃል።”

“ብዙዎች የሐሰት ትንቢት ፋና በእጃቸው ይዘው፣ ከሰይጣን ገሃነማዊ ፋና የተነደደውን፣ በእኛ መድረኮች ላይ ይቆማሉ። ጥርጣሬና አለመታመን ከተንከባከቡ፣ ታማኝ አገልጋዮች ራሳቸውን እጅግ እንደሚያውቁ ከሚያስቡት ሕዝብ መካከል ይወገዳሉ። ‘በዚህ በአንቺ ቀን እንኳ ለሰላምሽ የሚሆነውን ብታውቁ ኖሮ!’ ሲል ክርስቶስ አለ፣ ‘አሁን ግን ከዓይኖችሽ ተሰውሯል።”

“ነገር ግን የእግዚአብሔር መሠረት ጽኑ ሆኖ ይቆማል። ጌታ የራሱ የሆኑትን ያውቃል። የተቀደሰው አገልጋይ በአፋ ሐሰት ሊኖረው አይገባም። እርሱ እንደ ቀን ግልጽ፣ ከክፉ ነገር ሁሉ ርኩሰት ነጻ ሊሆን ይገባዋል። የተቀደሰ አገልግሎትና ማተሚያ በዚህ ጠማማ ትውልድ ላይ የእውነትን ብርሃን በማብረቅ ኃይል ይሆናሉ። ወንድሞች ሆይ፣ ብርሃን፣ የበለጠ ብርሃን ያስፈልገናል። በጽዮን መለከትን ንፍ፤ በቅዱስ ተራራ ላይ ማስጠንቀቂያን አሰሙ። ጌታ ለሕዝቡ የሚናገረውን ይሰሙ ዘንድ የጌታን ሠራዊት በተቀደሱ ልቦች ሰብስቡ፤ ምክንያቱም ለሚሰሙ ሁሉ የበለጠ ብርሃን አዘጋጅቶአልና። በመሣሪያ ይታጠቁና ይዘጋጁ፣ ወደ ጦርነቱም ይውጡ—ኃይላንን በመቃወም ለጌታ እርዳታ ይሁኑ። እግዚአብሔር ራሱ ለእስራኤል ይሠራል። ሐሰት የሚናገር ምላስ ሁሉ ጸጥ ይሰኛል። የመላእክት እጆች እየተቀነባበሩ ያሉትን የማታለያ ዕቅዶች ይገለብጣሉ። የሰይጣን ምሽጎች ፈጽሞ አያሸንፉም። ድል ከሦስተኛው መልእክት መልእክት ጋር ይሄዳል። የጌታ ሠራዊት አለቃ የኢያሪኮን ቅጥር እንዳፈረሰ፣ እንዲሁም የጌታን ትእዛዝ የሚጠብቅ ሕዝብ ድል ያደርጋል፣ የሚቃወሙ ኃይሎችም ሁሉ ይሸነፋሉ። ከሰማይ የተላከ መልእክት ይዘው ወደ እነርሱ የመጡትን የእግዚአብሔር ባሪያዎች ምንም ነፍስ አትከሳ። ‘እነርሱ እጅግ ጽኑ ናቸው፤ በጣም በብርቱ ይናገራሉ’ ብላችሁ ከእንግዲህ በኋላ በእነርሱ ላይ ጉድለት አትፈልጉ። በብርቱ ሊናገሩ ይችላሉ፤ ግን ይህ አያስፈልግምን? የሚሰሙ ሰዎች ድምፁን ወይም መልእክቱን ካልሰሙ፣ እግዚአብሔር ጆሮአቸውን ያንቀጠቅጣል። የእግዚአብሔርን ቃል የሚቃወሙትን ይገሥጻቸዋል።”

“ሰይጣን እንደ ሕዝብ በመካከላችን እኛን የሚገሥጽና የሚወቅስ፣ ስሕተቶቻችንንም እንድናስወግድ የሚያሰስብ ምንም ነገር እንዳይመጣ የሚቻለውን መንገድ ሁሉ አድርጎአል። ነገር ግን የእግዚአብሔርን ታቦት የሚሸከም ሕዝብ አለ። ከመካከላችን ወጥተው ከእንግዲህ ወዲህ ታቦቱን የማይሸከሙ አንዳንዶች ይኖራሉ። ነገር ግን እነዚህ እውነትን ለመከልከል የሚያግዱ ቅጥሮችን ሊሠሩ አይችሉም፤ ምክንያቱም እርስዎ እስከ ፍጻሜው ድረስ ወደ ፊትና ወደ ላይ ትሄዳላችና። በዘመናት በፊት እግዚአብሔር ሰዎችን አስነስቶአል፣ አሁንም ደግሞ ትእዛዙን ለማድረግ በተዘጋጁ ሁኔታ የሚጠበቁ የአጋጣሚ ሰዎች አሉት—እነርሱም በያዙ ጭቃ ብቻ እንደተለበጡ ቅጥሮች ያሉ እገዳዎችን የሚያልፉ ሰዎች ናቸው። እግዚአብሔር መንፈሱን በሰዎች ላይ ሲያኖር፣ ይሠራሉ። የጌታን ቃል ያውጃሉ፤ ድምፃቸውንም እንደ መለከት ከፍ ያደርጋሉ። እውነት በእጃቸው ውስጥ አትቀንስም ወይም ኃይሏን አታጣም። ለሕዝቡ መተላለፋቸውን፣ ለያዕቆብም ቤት ኃጢአታቸውን ያሳያሉ።” Testimonies to Ministers, 409–411.